

VENITURILE ȘI CHELTUIELILE MOȘIILOR BEȚEȘTI (ȚINUTUL BACĂU) ȘI VADURILE (ȚINUTUL NEAMȚ) ÎN PERIOADA 1821—1824

IOAN MURARIU

Sămile, adică *bugetele* unor moșii, oferă istoricului prețioase informații privind sursele de venituri și antrenarea moșiilor respective în producția pentru piață, prețul mărfurilor vândute sau cumpărate, modul cum boierii sau mănăstirile foloseau veniturile bănești, relațiile agrare etc. Unele sămi din secolul al XVIII-lea și din prima jumătate a secolului al XIX-lea au fost analizate cu atenție de către istorici și cercetători¹. Dar există și altele care încă n-au intrat în circuitul științific.

În Arhivele Statului din Piatra Neamț se păstrează sămile moșiilor *Bețești* (țin. Bacău) și *Vadurile*, sau *Vădurele* (țin. Neamț)², din care în anul 1975 am publicat doar câteva cifre privitoare la prețuri³. Deși in-

1 Despre alte sămi de moșii vezi : Gh. Platon, *Domeniul feudal din Moldova în preajma revoluției de la 1848*, Editura Junimea, Iași, 1973 ; Sl. Diamandi, *O gospodărie moșierească din Moldova în prima jumătate a sec. al XIX-lea*, în „Studii”, anul IX, nr. 2-3/1956 ; Radu Rosetti, *Cum se căutau moșiile în Moldova la începutul veacului XIX*, în „Analele Academiei Române”, seria II, tomul XXXI, *Memoriile secțiunii istorice*, București, 1909 ; S. Columbeanu, *O condică de socoteli dintre anii 1804 și 1839*, în „Studii și articole de istorie”, IV, 1962 ; Idem, *Economia domeniului feudal din Moldova și Țara Românească la începutul sec. al XIX-lea*, în „Studii”, nr. 2/1965 ; N. Corivan și I. Grămadă, *Despre gospodăria feudală din Moldova în prima jumătate a sec. al XVIII-lea (Pe marginea catastihului de sămille tuturor mănăstirilor din țară din leat 7250 pînă la leat 7251)*, în „Studii și materiale de istorie medie”, vol. V, 1962 ; Ion Ionașcu, *Veniturile și cheltuielile casei Manuc — bei în anii 1815 — 1818*, în „Revista Arhivelor”, anul XLVIII, vol. XXXIII, nr. 4/1971 ; N. Iorga, *O gospodărie moldovenească la 1777 după socotilele cronicarului Ioniță Canta*, București, 1928 ; Gh. Ungureanu, *Veniturile și cheltuielile unei mari case boierești din Iași în anul 1816. Casa Roset — Roznovanu (Iași)*, în rev. „Studii și articole de istorie”, I, 1956 ; D. Agache, *Veniturile și cheltuielile mănăstirii Sf. Spiridon din Iași între anii 1771 și 1823*, în Anuarul Institutului de istorie și arheologie „A. D. Xenopol” din Iași, XV, 1978 ; Ioan Ivan, *Știri istorice oferite de un „izvod de venitul mănăstirii Neamț” în secolul al XVIII-lea*, în „Mitropolia Moldovei și Sucevei”, anul XLV, nr. 1—2, ianuarie—februarie 1969, p. 92-95 ; Ioan Murariu, *Veniturile și cheltuielile moșiei Fintînele din ținutul Bacău între 30 septembrie 1803 și 30 septembrie 1804*, în „Carpica”, Muzeul de istorie Bacău, 1972 ; Idem, *Veniturile și cheltuielile unei familii boierești din Moldova între anii 1782 și 1789*, în „Carpica”, VI, 1973—1974.

2 Arh. St. Piatra Neamț, *Colecția de documente și scrisori Krupenski*, nr. 31 și 32, anul 1827.

3 Ioan Murariu, *Prețurile cu care se vindeau unele mărfuri în Moldova la sfîrșitul sec. al XVIII-lea și începutul sec. al XIX-lea*, în „Carpica”, Muzeul județean de istorie și artă Bacău, VII, 1975.

complete, aceste două sămi conțin importante informații privind agricultura Țării Românești Moldova în deceniul al treilea al secolului al XIX-lea.

Moșiile Bețești și Vadurile erau, probabil, proprietatea Smarandei Manu, iar sămile au fost întocmite de vătaful acesteia, Gheorghe. Partea I a fiecărei sămi cuprinde *încărcăturile*, adică *veniturile*. Pentru multe venituri înscrise nu se menționează proveniența lor exactă, ci doar se fac specificări vagi, ca acestea „din datorie“, „de la Pavăl“, „prin vătav“, „am priimit“, „tij“ etc. Proveniența altor venituri a fost înregistrată cu exactitate, și din cifrele respective se desprind următoarele concluzii :

1. Din vânzarea finului și a suhatului s-a încasat importanta sumă de 4.564 lei. Prețul unui stog de fin varia între 35 și 48 de lei, adică era egal cu prețul unei vaci.

2. Suma de 1.800 lei a provenit de la scutelnici. Din sama a doua rezultă că s-a încasat câte 100 de lei — prețul a 9 porci, sau a 14 berbeci — de la fiecare scutelnic.

3. Totalul banilor despre care se scrie clar că au provenit din vânzarea băuturilor se ridică la 565 lei. Dar credem că la această sumă ar trebui adunați 650 de lei proveniți din „orînzi“, adică de la crîșmele de pe cele două moșii pe timp de doi ani, precum și alte sume provenite de la diferite persoane. S-a vîndut numai vin, cu un preț pe care nu-l cunoaștem decît într-un singur caz : 180 de lei vasul.

4. Altă sursă de venituri au constituit-o cerealele. Din vânzarea unor cantități de grîu, popușoi și ovăs s-au obținut 856 lei și 12 bani. Aflăm că în deceniul al treilea al secolului trecut mierța de popușoi valora 6—9 lei, cea de grîu 9 lei, iar cea de ovăs 6,5 lei.

5. Din vânzarea unor vaci, giuncani, cai, berbeci și porci s-a încasat suma totală de 646 lei și 15 bani. Pe vremea aceea o vacă se vindea cu 25—44 lei, un armăsar cu 135 lei, un cal cu 40 lei, un berbec cu 7 lei și un porc cu 11,5 lei.

6. Ultima sumă înregistrată la venituri a fost de 46 lei și 54 bani și a provenit din vânzarea a 50 de ocale (circa 64 kg) de tutun. De aici rezultă că oca (ocaua) de tutun s-a vîndut cu 111 bani.

Partea a doua a fiecărei sămi cuprinde *scăderile*, adică *cheltuielile*. La acest capitol au fost înregistrate mari sume trimise Smarandei Manu ce locuia la Sculeni, lângă Prut. Nu știm în ce mod Smaranda Manu a cheltuit aceste sume. Despre alți bani sama menționează că au fost cheltuiți pentru lucrul unei catapetesme, plata unor hacuri (lefuri), legarea unor cărți, „grijile“ unei fiice răposate a Smarandei Manu, diferite călătorii, unele cumpărături etc.

La sfîrșitul celei de-a doua sămi vătaful Gheorghe a cerut să fie iertat de a mai plăti suma de 5.767 lei, motivînd, ba că a avut de suferit din partea turcilor în timpul evenimentelor de la 1821, ba că, tot atunci, prin felurite mijloace a făcut unele servicii țăranilor din Bețești, ba că a cheltuit mulți bani cu drumurile pînă la Sculeni ș.a.m.d.

Din sămile amintite se mai degajă următoarele concluzii :

1. Prețul animalelor era mic în comparație cu prețul cerealelor. Astfel, un porc valora ceva mai mult decât o mierță de grâu (154 kg), iar un cal, cît 4,5 mierțe de grâu (circa 700 kg).

2. Mărfurile importate erau foarte scumpe în comparație cu cele indigene. Un capot, care valora 200 de lei, se putea cumpăra cu banii rezultați din vînzarea a 28 berbeci, sau a 17 porci, iar o șa căzăcească (80 de lei) valora cît doi cai.

3. Hacul (leafa) vătafului Gheorghe pe un an era de 100 de lei, sumă cu care atunci se puteau cumpăra 3 vaci, sau 9 porci, sau 11 mierțe de grâu (cca. 1.700 kg).

4. În perioada imediat următoare revoluției lui Tudor Vladimirescu o *mahmudie* — monedă turcească de aur — era egală ca valoare cu 30 de lei.

Desigur, în cele două sămi cercetătorii pot găsi și alte interesante informații. Este motivul pentru care le publicăm mai jos, în întregime.

LES RENTES ET LES DÉPENSES DES DOMAINES BEȚEȘTI
(LE PAYS DE BACĂU) ET VADURILE (LE PAYS DE NEAMȚ) ENTRE 1821—1824

R é s u m é

Dans les Archives de l'État de Piatra Neamț on garde les budgets des deux domaines entre 1821—1824. Ces budgets contiennent des nouvelles importantes concernant les sources de rentes des domaines respectives, le façon d'être dépensés ces rentes, les prix de quelques marchandises, les relations agraires etc.

Ces renseignements peuvent contribuer à une meilleure connaissance de l'agriculture du pays roumain de Moldavie au début du XIX-ème siècle.

Sama vătavului Gheorghie ot Bețăști de banii ce au priimit din datorii și alte condei în socoteala cu dumneaei bănt. (?) *, Smaranda Manu, 1827, iunie. **

Lei	Bani	Încărcăturile
1	2	3
8	60	De la Vasăle Podolean, din datorie.
218	—	5 vaci vîndute armenilor.
135	—	Pe un armăsar vîndut unui brașovan.
7	—	Un herbece
9	—	2 terții (?) } vînduți
7	12	3.5 dimerlii grfu vîndut.
63	—	Di pe iniște.
59	75	2 giucani vînduți.
14	—	Bercu jidov, din datorie.
22	60	5 terții (?) vînduți.
33	90	De la unguri din rămășița iniștii.
8	—	De la Haim jidov, din datorie.
115	—	10 mascuri vînduți Păloșănilor.
85	—	Lupu Popăscu, din datorie lui Iosăp jidov.
200	—	Marin Avram, din datorie.
12	—	Costandin Văsălachi, din datorie.
1 470	—	Pe 42 stoguri fin vechiu vîndut, cîte 35 lei stogu, bez 7 stoguri ce s-au luat la Eș pentru turci și un stog ce s-au dăruit dumnealui logofătului (?) Gavril.
20	—	Ștefan Mercicariu, ce l-au rădicat Iosăp jidov din datorie.
8	—	Vasăle Podoleanu, din datorie, cu zapis.
6	—	Costandin Vasălachi, din datorie.
44	—	De la Iosăp jidov, rămășiță.
4	—	Popa Gheorghiu ot Solonț, din datorie.
10	—	Ștefan Rotariu, din datorie.
29	60	Constantin Frunză, din datorie.
6	—	Toader Vieriu, pe o mierță păpușoi.
12	—	Grigoraș Artenle, din datorie.
40	—	Din datorie Podolenilor.
3	—	Popa Gheorghiu ot Solonțu.
2	—	Vasăle Podoleanu.
39	—	Diaconul Ion ot Bărcănești.
10	—	Lazăr Luca, din fân.
4	75	Ion Urdă, din vinul vechiu.
50	—	2 vaci stărpe vîndute.
9	90	Marie Ștefănoae, din datorie.
13	—	Preotu Ștefan Deliu.
9	36	Vasăle Podoleanu, din datorie.
20	—	Toader Bărcanu, din datorie.
6	—	Manoli Frunză, di pi păpușoi.
37	—	Vlad Mocanu, di pi fân.
2 830	78	Suma din urmă.
33	—	Pe 6 mierți păpușoi vînduți.
20	—	Haim jidov, di pe fân.
18	—	Piatra ce s-au vîndut lui Costandin Stati.
30	—	Vasăle Bătlă, din datorie.
55	—	Alexa Frunză, rămășiță din fân, cu 11 lei dobînda.
10	—	Vasăle Maței, din datorie.
10	—	Ion Toma ot Rădiu, din vin.
5	—	Văsălachi Antohi, rămășiță din fân.
3 031	78	

1	2	3
46	—	Bercu jidov orândar, din orînda anului trecut, 826.
16	30	Sandu Popa, din datorie.
19	—	Haim jădov, din datorie.
6	60	Vlad Mocanu, pe o miertă păpușoi.
7	—	Diaconu Dărăban, pe o miertă păpușoi.
7	—	Iftimie Sărban, pe păpușoi.
39	—	Pe un cal șchiop ce s-au vîndut.
90	—	Pe 5 mieriți păpușoi și 5 mieriți grfu vîndut, cfte 9 lei.
3 262	48	
Scăderile		
1 728	90	Ce am dat dumneaei .*** cu țădule și fără țădule.
	100	— S-au triimes la tãrgul Sãretului cu Andrii Atofanii, fãrã țãdulã.
	1 002	— S-au triimis la Sculeni cu dumnealui Costandin, fiiul dumneaei.
	326	90 I s-au dat cu vãtavul la Sculeni.
	300	— S-au triimes la Sculeni cu Iordachi Stãrpu.
	1 728	90
182	15	Diiaconului Iftime, 'de tocmala ce au avut pentru sãpatul ca- tapitezunii.
12	—	Lui Ioniță Ficioru ce au fost triimis de dumneaei bãnt. (?) de la Chișinãu la Bețãști, de chelt[uiialã] la întoarcire sa înapoi.
4	—	Lui Gheorghie herghelegiu, rãmãșitã din hacul lui.
5	—	Lui Gheorghie arpatu, rãmãșitã din hac.
3	60	Lui Iordachi Stãrpu de chelt[uiialã], triimețîndu-sã cu cãrți la dumneaei bãnt. (?) la Sculeni.
3	—	Lui Costandin Roșu, cusurul (?) de la un bou ce s-au luat pentru datorie.
115	—	Pe mascurii vînduți. cu care s-au încãrcat la samã dumnealor Ion. Grigori.
1	—	Tofanii, rãmãșitã din hac.
20	—	Lui Gheorghiu Buruianã, hacul fetii sale cît au slujit pe dum- neaei.
6	—	O rochie fetii lui Buruianã ce au slujit.
18	—	Diaconului din Buda pentru legatul cãrților.
6	60	Cheltuieli cu prifãcutul temeliei jãcniții.
22	—	Lui Anton calfã la prifãcutul jicniții.
10	—	Lui Iordachi Stãrpu, de cheltuiialã cînd s-au triimes la Sculeni la dumneaei bãnt. (?) la 822.
2 136	105	Suma din urmã.
18	72	Chelt[uiialã] fãcutã cu grijile rãposatei fiicei dumneaei bãnt. (?), din poronca dumnealui.
2	—	Chelt[uiiala] vãtavului la Sculeni.
30	—	Lui Iordachi Stãrpu, de chelt[uiialã] cînd s-au triimis la dum- neaei bãnt. (?) la Chișinãu.
1	—	Un sãrindar pentru rãposata fiica dumneaei, la preotu Pavãl.
22	72	Lui Anton calfa pentru cumpãratul stîlpilor de piatrã ce au pus la bisãricã.
35	—	Dumnealui Grigori de la schit la Frumoasa.
76	—	Tij dumnealui cînd au mers la Ibraila.
6	—	Tij dumnealui, 821 avgust 21.
31	24	Tij dumnealui, cînd s-au dus la Eș de s-au boierit.
50	—	Tij dumnealui, di pe vacile vîndute.

{ Cu care condeie
s-au încãrcat
dumnealui comis
în sama cu dum-
neaei bãnt. (?)

1	2	3
20	—	Pentru un bou ce s-au implinit de la Podoleni dumneai acești bani ce s-au dat în vitile boierești.
300	114	Alte cheltuieli făcute în anu trecut din poronca dumneai bănt. (?), după izvod.
2	72	Catrinii, fetii din casă.
6	48	Lui Toader văzeteu, rămășiță din hacul lui.
8	—	Lui Gheorghiu vezeteu, cînd l-au adus Hultur de la Bacău.
343	90	Ce au dat dumneai bănt. (?) cu 11 țădule, însă :
	8	— 824, iuni[e] 11.
	8	— 824, maiu 2.
	62	— 823, iuni[e] 30.
	10	— 823, iuni[e] 18.
	94	— 823, iuni[e] 3.
	8	60 824, mart[ie] 2.
	20	— 823, iuni[e] 17.
	16	90 823, iuni[e] 27.
	17	— 823, iuni[e] 21.
	28	— 823, iuni[e] 25.
	71	60 823, iuni[e] 15.
	343	90
200	—	Hacul vătavului pe 2 ani, 823 și 824, după adiverința ce are la mână.
3 303	117	Fac.
		Perilipsis
3 303	117	Cuprind cheltuielile.
3 262	48	Să scade ce au priimit.
41	69	Rămîni să mai [i]ei.

Sama de banii ce am priimit din venitul moșiei Bețeștii și Vădurelile în doi ani a bejăniei, 1821 și 1822, precum și de datorii. 1827, noiembrie 5. ****

Lei	Bani	
1	2	3
7 356	27	Din venitul moșiei Bețeștii i Vădurelile
	Lei	Bani
	35	— De la vătav Gheorghie.
	7	— De la Pavăl.
	6	— De la vătav Gheorghie.
	76	— Când era să merg la Ibrăila.
	1	30 Tij.
	115	— Pe 10 mascuri ce s-au vîndut.
	1	— Am priimit.
	3	— Tij.
	1	60 Tij.
	30	— Prin vătav.
	31	— Tij.
	50	— Pe 2 vaci.
	27	81 Prin vătav pentru un pambriu (?).
	600	— Pentru un suhat ce am vîndut lui Neculaiu Păloșanu ot Bacău, di pi Bețești.
	180	— Pentru un vas vin ce s-au vîndut lui Ciupercă ot Mastacăn.
	120	— Pentru vinu vîndut în crăcimă de Grigori Frunză.
	261	— Vinu vîndut de cătră Gheorghie Botezatu.
	70	— Ce au rădicat pin Ion Apopii de la Iosip jîdov, orăndar.
	30	— Au rădicat pin vătav Costandin, tij de la Iosăp.
	30	— Au rădicat pin Gheorghie Mocanu, tij de la Iosăp.
	15	— De la Lupu Zaharie pe o curătură ot Țardeni.
	30	— De la Pavăl ficioru ce era dator dumneaei bănt. (?).
	46	54 Pe 50 ocă tutiun ce au vîndut.
	2 100	— Pe finul ce au vîndut polcovnicului Alecu Ureche.
	5	— De la Pavăl ficioru, ce era dator dumneaei bănt. (?).
	234	— Pe 18 chile ovăs ce am vîndut satului Bețeștii.
	210	— Pe 70 mierți păpușoi ce s-au dat la mascurii de negoț.
	650	— Orănzile din Bețești i Vădurele pe 2 ani, 822 și 823.
	250	— Pentru păpușoi ce s-au făcut pe Vădurele, care s-au vîndut de cătră mine cu acest preț.
	6	— Di pe o curătură.
	27	42 De la Moisă Focărel.
	20	— Tij am priimit.
	287	— Pentru 6 stoguri fin ce s-au mîncat cu vitile mele și a oamenilor mei din fânul di pe moșie.
7 356	27	5 556 27

1	2	3
		1 300 — De la lăcuitorii satului Bețăștii pentru scuteală.
		500 — Tij, de la 5 lăcuitori pentru scuteală.
700	—	7 356 27 Din datoriile vechi rămasă de la răposatul tatăl meu.
		650 — De la Toader Armanu.
		500 capate (?).
		150 Dobînda pe trii ani.
		650
		50 — De la Gavrilă Toronilă di pe fân.
		700 —
200	—	Pentru un capot ce mi-au dat maică-me.
80	—	Pentru o șă căzăcească, tij.
40	—	Pentru un cal ce am vîndut.
76	—	Pentru 19 fâlci ce n-au avut iarbă de coasă și am plătit în bani, cite 4 lei falce.
8 452	27	Fac.

Scăderile

Lei	Bani	
100	—	Am dat maică-me la Sculeni.
46	—	Pentru niște hasă și alte lucruri cumpărate prin Petre.
50	—	Am dat maică-me la Bacău cînd să afla în casăle kk. Raliții.
30	—	Tij. Într-o mahmudie în casă la dumnealui aga Dumitrachi, cînd să afla isprav[ni]c la Bacău.
60	—	Dați prin Ion Dogariu.
122	—	În trii sănețali a maică-me.
		66 la 823, maiu 7.
		52 la 824, apr[ilie] 24.
		4 la 825, avgust 11.
		122
400	—	Lui Husăin turcu, spre a nu lua păpușoi di pe moșie.
30	—	Lui Anton calfa.
56	—	Pentru scoatire unei teșcherele spre apărare casăi.
10	—	Lui Iordachi Stărp, de cheltuială cînd l-am triimis la Prut la maică-me.
11	—	Lui Iftime diaconu ce au făcut catapiteasma, trăgîndu-mă în giudecată la beșleaga, bez alte peșcheșlăcuri care nu le pot ține minte.
18	—	Lui Andrii vezeteu.
64	9	În cheltuielile casăi, după osăbit izvod.
997	9	Fac.

Perilipsis

8 452	27	Cuprind încărcăturile.
997	9	Să scad banii dați și cheltuiți.
7 455	18	Rămîn asupra me, asupra căruia condeiu de bani am cuvintile mele, care înainte să arată. Adică șapte mii patru sute cincizăci și cinci lei, optșprizăci bani rămîn.

[Semnătură indescifrabilă]

1	2	3
676	108	Care să vede luați de dumnealui comisul de la Iosăp Jădov, cu velet și țădulă dat 822 apr[ilie] 27, cu care n-am vroit a mă încărca, supt cuvînt că ar fi luat dumnealui acești bani, ce vrînd a socoti pe Jădov pentru mai mărunte condei de daturi, așa, luîndu-i de la mîna sa toate țădulili ce au cuprins această sumă, care au fost cu iscălitura maicii dumnealui, pe care, rupându-le, i-am dat numai această țădulă, asupra cărie, spre 'dovadă, i i-am înfătoșat pe vata[v]ul Gheorghie și pe un Pavăl ficioru, zicînd că vor mărturisi. Pe care, întrebîndu-i sub carte de blestăm, cu totul s-au tăgăduit, zicînd că nu țin minte de au fost toate țădulile numai ale maicii dumnealui, sau că ar fi fost și ale dumnealui comisului.
200	—	Un sănet al dumnealui comisului din 823, maiu 20, pe care l-au plătit dumneaei bănt. (?) lui .*** Cerchez arman.
8 332	6	Cu cuvintile în gios urmate nădăjduesc în mila giudecății a fi scăpat să nu plătesc.
3 000	—	Prădăciune ce am suferit în mergire me în Țara de Gios pentru trebuința viilor casăi, cînd mi-au tăet și un ficior turcii, care, de să va socoti de cătră stăpinire a mi să țane în samă, îndestul fiindu-mi spaima ce am suferit.
400	—	Geremeoa ce am dat la un beșleagă de Bacău, părăt fiind de fiul răposatului ban Costandin Leondari (?) că aș fi grec, luîndu-mi și 2 părechi pistoale, însă mergire me la Bacău au fost în trebuințele casăi.
1 300	—	Ce am luat de la sat pentru scuteală, asupra acestui condeiu răspund că în vreme aceea a răzvrătirii nimine nu au avut scutire, iar eu, prin chipurile ce am urmat, cheltuind cu rușfeturi pe la locurile ce au cerut trebuința, plătîndu-le în bani havalele, am scutit tot satul Bețeștii, iar nu cu dritul casăi, rămîniînd după cum să va socoti de cătră stăpinire.
500	—	De la 5 oameni pentru scuteală, asămine răspund și pentru acești bani că iarăși, prin chipurile ce am urmat, i-am scutit de havalele, iar birul l-am plătit eu pentru dinșii, nefiînd din numărul scutirilor casăi, rămîniînd dumnealui pentru aceștie să să pui la cale după cum să va socoti de cătră stăpinire.
280	—	Pentru un capot și o șă căzăcească, aceste doi lucruri pentru multe mergiri a mele la Sculeni în trebuințele dumneaei, mi le-au dăruit, și mai ales cu drumurile ce făcem la Sculeni nu puține cheltuele am făcut, cu care eu nici într-o socoteală nu m-am scăzut. Și, luînd sama, mai mult am cheltuit decît fac aceste doi lucruri. Rămîne, dar, și pentru acest condeiu să să pui la cale precum să va socoti de cătră stăpinire.
287	—	Pentru 6 stoguri ce l-am mîncat cu vitile mele și a oamenilor miei, fiindcă nu l-am întrebuințat în neguțătorie, nici l-am vîndut, dacă să va socoti de cătră giudecată, să fiu îndatorit a răspunde fănu în natură, iar nu bani.
5 767	—	Fac, și, osăbit de banii aceștie, fiindcă toate cheltuielile casăi, purtare de griji a 5 frați ai miei, și îmbrăcăminte lor în doi ani a bejăniei ce au lipsit maică-me de aice au fostu asupra me, și pentru aceasta rămîne în socotința și hotărîre giudecății

ca, cu ceea ce să va găsi de cuviință, să fiu scăzut din suma banilor rămași asupra me, necheltuind numai cu purtare de griji a copiilor, ce și cu alte dări de bani și rușfeti pe la turci, de am iconomisat ale casăi, fiind știute tuturor de opștie câte geremele am plătit, precum și câte supărări, griji, am suferit de la turci. Rămîne dar în socotința și milostivire giudecății ca să pui[e] la cale despăgubirile mele.

Adică cinci mii șapte sute șasăzăci și șapte lei fac banii cu care socotesc că ar trebui a mă scăde.

[Semnătură indescifrabilă]

G L O S A R

beșleagă = șeful corpului de călărași turci sau moldoveni.

bez = fără ; afară de.

chilă = veche măsură pentru cereale, care în Mol'dova era egală cu două mierțe, sau cu 240 ocale (circa 308 kg.).

condei = încărcătură la socoteală.

dimerlie = măsură pentru cereale, care cuprindea 11—12 ocale.

falce = suprafață de pământ egală cu 1,43 ha. sau cu 80 prăjini fâlcești.

geremea = amendă.

hac = simbrie ; leafă ; salar.

havalele = corvezi.

leul vechi = 40 de parale sau 120 de bani.

mahmudie = monedă turcească de aur care a circulat și în Țările Române.

mascur = porc.

mierță = măsură pentru cereale egală cu 1/2 chilă (adică 154 kg.).

oca, ocaua = veche unitate de măsură, care în Moldova era egală cu 1,283 kg.

orîndă = chirie luată de stăpîn pentru cîrciumile moșiei ; arendă.

ot = de la.

rușfet = plocon ; dar ; mituire.

samă = bugetul unei moșii (venituri și cheltuieli).

sănet = act ; document.

scutelnic = om scutit de bir, aflat în serviciul domnului sau al unui boier.

suhat = imaș ; pășune.

teșcherea = bilet ; certificat ; adeverință ; pașaport.

țădulă = bucată mică de hîrtie cuprinzînd o însemnare scurtă și servind ca permis, ca chitanță etc. ; bilet.

zapis = act particular de învoială ; dovadă scrisă.

* Cuvîntul prescurtat „bănt.” se întîlnește de mai multe ori în text. Pare a fi un rang boieresc scris greșit.

** Arh. St. Piatra Neamț, *Colecția de documente și scrisori Krupenski*, nr. 31, anul 1827.

*** Cucînt ilizibil.

**** Arhivele Statului Piatra Neamț, *Colecția de documente și scrisori Krupenski*, nr. 32, anul 1827.